

Nr 89.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1929 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående beredande av särskild ersättning åt visst indelt manskap.

(1:a avd.)

Uti en inom andra kammaren av herr *H. K. V. Bäcklund m. fl.* väckt motion (nr 310) har hemställts, att indelt manskap, som på grund av vissa omständigheter i samband med den nya härorganisationens genomförande icke kunnat beredas fortsatt ständigt tjänstgöring, måtte för den tid, de icke varit inkallade, beredas särskild ersättning efter de grunder, som arméförvaltningens civila departement i utlåtande den 20 november 1928 föreslagit.

Till stöd för sin framställning hava motionärerna anfört följande:

»Vid indragningen av de i 1925 års försvarsbeslut bestämda truppförbanden blev den indelta personalen, som ännu kvarstod i tjänst vid dessa, för redovisning överförd till kvarvarande truppförband, varest de ha att fullgöra dem årligen åliggande minsta tjänstgöring. De hava alltså icke på grund av försvarsbeslutet meddelats avsked, endast transporterats till andra truppförband, vartill de givetvis liksom andra personalkategorier äro skyldiga jämlikt riksdagens beslut år 1927 angående förflyttning till andra truppförband.

Vissa av dessa till de kvarvarande truppförbanden transporterade indelta hade emellertid vid sina förutvarande truppförband varit beordrade till ständigt tjänstgöring under längre eller kortare tid, men kunde de icke alla erhålla dylik tjänstgöring vid de nya truppförbanden, enär det för respektive truppförband bestämda antalet tjänstgöringsdagar icke medgåve kommandering till ständigt tjänstgöring av alla de indelta, vilka tidigare varit inkommenderade till dylik tjänstgöring endera vid det nu egna truppförbandet eller det, de tidigare tillhört. Dessa måste alltså söka sin huvudsakliga utkomst på den civila arbetsmarknaden.

Då de emellertid på grund av den nya härordningens genomförande ansågo sig ha blivit tillskyndade ekonomisk förlust, ha de i ett flertal fall i till Kungl. Maj:t gjorda framställningar hemställt om att få komma i åtnjutande av endera sådan avskedsersättning, som tillerkänts fast anställda furirer m. fl. eller ock förhöjd pension, då de erhålla avsked. Av Kungl. Maj:t hava dessa framställningar remitterats till arméförvaltningens civila departement för avgivande av utlåtande, huruvida åt de sökande borde

utverkas pension eller annat underhåll utöver vad som eljest tillkomma dem på grund av innehavd anställning vid armén.

Med anledning härav har civila departementet verkställt utredning beträffande hela armén berörande i tjänst kvarstående indelt manskap, som under de senare åren varit inbeordrat till ständig tjänstgöring, men på grund av den nya härordningen med därav följande inskränkning i antalet tjänstgöringsdagar för indelt manskap icke vidare kan påräkna inkallelse till dylik tjänstgöring. Resultatet av denna utredning visar att vid tiden för utredningens verkställande inom hela armén fanns 18 man bland det indelta manskapet, som på antytt sätt berörts av den nya härorganisationens genomförande. En av departementet upprättad tablå visar, att av dessa 18 voro (den 1 januari 1928) 3 under 50 år, 11 i åldern mellan 50—60 år, 3 mellan 60—70 år och en över 70 år. Till ständig tjänst hava dessa varit inbeordrade: i 7 fall mellan 6—10 år, 9 fall mellan 10—15 år och i två fall över 20 år.

Civila departementet erinrade i sitt avgivna yttrande om den vid 1927 års riksdag i andra kammaren väckta motionen nr 209, vari hemställdes om vissa förmåner för indelt personal, som på ovan angivet sätt blevo lidande på grund av den nya härordningens genomförande, samt också om behandlingen i riksdagen av nämnda motion, varav framgått, att riksdagen förutsatte, att omförmälda indelta skulle bibehållas i *tjänstgöring*, något som dock icke blivit fallet beträffande ovan angivna 18 indelta, enär antalet tjänstgöringsdagar för indelt manskap, som tilldelats vissa i den nya härorganisationen ingående truppförband, visat sig icke förslå för inbeordrande till ständig tjänstgöring av här ifrågavarande manskap.

Civila departementet ansåg, att de ovan berörda 18 indelta soldaterna borde hållas skadeslösa för de ekonomiska förluster, som förorsakats detsamma till följd av de inträdda förändringarna i arméns organisation, och syntes det departementet som om bästa och riktigaste sättet för ernående av full rättvisa i här påpekade förhållanden vore att *dels* bereda ifrågavarande manskap tillfälle att snarast möjligt återinträda i tjänstgöring, i den mån detta med hänsyn till manskapets tjänstbarhet lät sig göra, *dels ock* med skäligen belopp gottgöra manskapet de förluster, som åsamkats detsamma genom att det icke inkallats till tjänstgöring under vissa tidsperioder av år 1928 och eventuellt 1929. En dylik lösning av frågan ansåg sig departementet så mycket hellre böra förordas, som statsutskottet, enligt vad som framgår av dess utlåtande nr 41/1927 över ovanberörda motion, icke syntes hava ifrågasatt annat, än att här ifrågavarande manskap skulle få fortsätta att tjänstgöra som vanligt jämväl efter den nya härorganisationens genomförande. Någon risk för att ifrågavarande manskap vid eventuell inkommendering till ständig tjänstgöring icke skulle kunna beredas lämplig sysselsättning skulle enligt civila departementet icke föreligga, enär bristen på handräkningsmanskap oupphörligen gjorde sig påmind.

Vad anginge den ersättning, som enligt ovan syntes böra tillerkännas här ifrågavarande manskap såsom kompensation för den minskning i inkomster, det fått vidkännas till följd av att det icke varit inkallat till tjänstgöring under vissa tidsperioder efter 1 januari 1928, föreslog civila departementet, att ersättningen för denna tid måtte få utbetalas i form av gratifikationer, vilkas storlek förslagsvis borde uppgå till för månad räknat $\frac{3}{4}$ av den kontanta avlöning (lön, dagavlöning, dagavlöningsstillägg jämte dyrtidstillägg), manskapet uppburit i medeltal för månad under första halvåret 1927. Kostnaderna härav beräknades av departementet till omkring 13,000 kronor och ansågos kunna bestridas av lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Genom beslut den 7 december 1928 har Kungl. Maj:t medgivit, att utöver förut bestämt antal tjänstgöringsdagar för indelt manskap ytterligare ett visst antal må disponeras för att ovanberörda manskap må kunna inkallas till tjänstgöring. Vad beträffade den gjorda framställningen om beredande av särskild ersättning åt manskapet för den tid, det icke varit inkallat, föranledde denna icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

De av försvarsbeslutets genomförande berörda indelta soldater, vilka icke kunde i en följd beredas fortsatt ständigt tjänstgöring, hava därigenom ånyo kunnat inkallas, men hava de däremot icke erhållit någon ersättning för den tid de icke varit inkommanderade. Sådan synes de dock böra tillerkännas, ty givetvis hava de tillskyndats svårigheter, då de under längre eller kortare tid icke — på grund av regementsindragningarna — varit inbeordrade till tjänstgöring. Statsutskottet synes ju också i dess förut berörda utlåtande nr 41/1927 ha förutsatt, att något uppehåll i deras inkallelse icke skulle komma att ske, och då det berörda manskapet givetvis ansett sig kunna bygga på, vad som däri uttalats och som kommit till deras kännedom, så hava de icke haft anledning att i förväg skaffa sig arbete på den civila arbetsmarknaden, något som för övrigt under alla förhållanden är för dem värre än för flertalet andra arbetssökande dels enär de äro komna till hög ålder och dels också emedan de äro bundna vid sina torp och därför i åtminstone första hand söka arbete i närheten av dessa.

Då riksdagen icke torde hava avsett, att här ifrågavarande personal skulle på sätt som ovan relaterats erhålla uppehåll i sin ständiga tjänstgöring, få vi härmed föreslå, att riksdagen må besluta, — — — ».

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att indelt manskap, på sätt av arméförvaltningens civila departement föreslagits, beredes ersättning i det i motionen avsedda hänseende, och torde ersättningen böra utgå från lantförsvarets avlöningsanslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i anledning av herr Bäcklunds m. fl. förevarande motion II: 310 medgiva, att i motionen an-

*Utskottets
yttrande.*

givet indelt manskap, som i samband med den nya härorganisationens genomförande icke kunnat beredas fortsatt ständig tjänstgöring, må för den tid, de icke varit inkallade, från lantförsvarets avlöningsanslag beredas särskild ersättning efter de grunder, som arméförvaltningens civila departement i utlåtande den 20 november 1928 föreslagit.

Stockholm den 3 maj 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö. *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *P. A. Dahl, N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *C. I. Asplund, P. A. Bergström* och *D. Hansén*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *P. Nilsson* i Bonarp, *L. J. Carlsson-Frosterud, A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, J. Olofsson* i Digernäs, *S. Persson* i Fritorp, *O. Nilsson* i Örebro, *G. Strindlund, C. A. Anderson* i Storegården, *J. Jönsson* i Revinge och *K. S. V. Ward*.
